

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 października 2018 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 19 marca 2018 r. oddalił wniosek A.W. o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie o sygn. akt III AUa [...] (pkt 1), odrzucił skargę kasacyjną (pkt 2), przyznając pełnomocnikowi wynagrodzenie za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu kasacyjnym (pkt 3).

Sąd ustalił, że prawomocnym postanowieniem z dnia 6 listopada 2017 r. Sąd Apelacyjny odrzucił jako spóźnioną skargę kasacyjną wniesioną w sprawie. Na wniosek A. W. został ustanowiony dla niego pełnomocnik z urzędu dla potrzeb sporządzenia i wniesienia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej. Pełnomocnik wyznaczony z urzędu złożył wniosek o przywrócenie

terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (wraz ze skargą kasacyjną), motywując go tym, że do uchybienia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej doprowadziło nieprawidłowe działanie pełnomocnika z urzędu, za wybór którego wnioskodawca nie może ponosić winy.

Sąd Apelacyjny, odwołując się do art. 168 § 1 i 2 k.p.c., stwierdził, że wniosek o przywrócenie terminu jest bezzasadny. Podkreślił, że wniosku o przywrócenie terminu nie można skutecznie opierać na tym, że to nie strona, a jej pełnomocnik zaniedbał dokonania czynności procesowej, gdyż na stronie i pełnomocniku procesowym ciąży obowiązek takiego uregulowania łączących ich stosunków faktycznych i prawnych oraz takiego zorganizowania pomocy prawnej, by możliwe było właściwe wypełnienie przez pełnomocnika obowiązków procesowych. Dlatego też, w przypadku strony działającej przez pełnomocnika, dla skuteczności wniosku wymagane jest uchybienie terminowi niezawinione przez pełnomocnika. Sąd ustalił, że powodem uchybienia terminowi było zaniechanie profesjonalnego pełnomocnika - pełnomocnik „powierzył złożenie skargi koledze, z uwagi na urlop, który to zapomniał o terminie do jej wniesienia”. W ocenie Sądu, takie okoliczności nie uwalniają strony od winy w uchybieniu terminowi do dokonania czynności procesowej. Ustalając, że termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął 20 września 2017 r. oraz stwierdzając brak przesłanek do przywrócenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, Sąd Apelacyjny oddalił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej i odrzucił skargę kasacyjną.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie przepisu postępowania, to jest art. 168 § 1 k.p.c., przez odmowę przywrócenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej z uwagi na winę strony w jego uchybieniu w sytuacji, gdy pełnomocnik główny dołożył należytej staranności, powierzając dokonanie czynności procesowej substytutowi - również profesjonalistcie, od którego mógł i winien wymagać i po którym mógł spodziewać się rzetelnego wykonania czynności pod swoją nieobecność. Z tego powodu, w ocenie skarżącego, uchybienie to nie powinno rodzić negatywnych skutków procesowych dla strony. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej „oraz jej przyjęcie”, a

także o przyznanie adwokatowi W. S. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie skierowane przeciwko rozstrzygnięciu, mocą którego Sąd Apelacyjny oddalił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (punkt pierwszy postanowienia), jest niedopuszczalne. Zgodnie bowiem z treścią art. 394¹ § 1 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji: 1) odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności prawem prawomocnego orzeczenia, 2) co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, a w myśl § 2 tego artykułu w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Postanowienie, o którym tu mowa, nie jest postanowieniem z § 1 powołanego artykułu, nie jest też postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, o jakim stanowi § 2 tego artykułu, skoro nie zostało wydane w postępowaniu, którego celem było rozstrzyganie o zasadności roszczeń dochodzonych przez strony, czy też o dopuszczalności wyrokowania w sprawie. Postanowienie to zakończyło postępowanie incydentalne, w którym Sąd jedynie ocenił, czy niedokonanie czynności procesowej w przepisany termin nie było czy też było spowodowane przez okoliczności wywołane przez stronę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CZ 110/07, LEX nr 621784). Postanowieniem kończącym postępowanie jest rozstrzygnięcie zwarte w punkcie drugim postanowienia - o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Zatem zażalenie skierowane przeciwko rozstrzygnięciu zamieszczonemu w punkcie pierwszym postanowienia Sądu Apelacyjnego jako niedopuszczalne, podlegało odrzuceniu (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ w związku z art. 370 i art. 373 k.p.c.).

W wypadku odrzucenia lub oddalenia przez sąd wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego (np. skargi kasacyjnej) sąd powinien

jednocześnie odrzucić środek odwoławczy (skargę kasacyjną) i to postanowienie, jako kończące postępowanie w sprawie, podlega zaskarżeniu. Rozpatrując zażalenie, sąd może – na wniosek skarżącego – rozpatrzyć także postanowienie odrzucające lub oddalające wniosek o przywrócenie terminu (art. 380 w zw. z art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c.; zob. przełomowe postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000 nr 3, poz. 48, a także uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNAPiUS 2000 nr 24, poz. 887 z glosą W. Broniewicza, OSP 2001 z. 5, poz. 257 i n.; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2008 r., III CZP 119/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 98; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CZ 36/14, LEX nr 1495946; z dnia 24 września 2015 r., V CZ 49/15, LEX nr 1827144).

Zatem niezaskarżalne postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej może być poddane kontroli Sądu Najwyższego na podstawie art. 380 k.p.c. - przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu tego środka odwoławczego, gdyż ma ono niewątpliwie wpływ na to rozstrzygnięcie. Warunkiem przeprowadzenia takiej kontroli jest jednak złożenie we wnoszonym przez profesjonalnego pełnomocnika środka odwoławczym wyraźnego wniosku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06, OSNC 2007 nr 2, poz. 36, z dnia 7 listopada 2006 r., I CZ 53/06, LEX nr 846607 i z dnia 21 sierpnia 2014 r., IV CZ 43/14, LEX nr 1544216.).

Z konstrukcji sporządzonego przez pełnomocnika będącego adwokatem zażalenia jednoznacznie wynika, że tym środkiem odwoławczym zostało objęte postanowienie Sądu drugiej instancji w całości, a więc nie tylko w zakresie odrzucającym zażalenie, ale także w części odnoszącej się do oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności procesowej. Nie zawarto natomiast w zażaleniu odnoszącym się do postanowienia odrzucającego zażalenie ani stosownego wniosku, o którym stanowi art. 380 k.p.c., ani nawet nie powołano się na ten przepis. Zawarte w zażaleniu rozważania dotyczące okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie mogą być same w sobie uznane za taki wniosek i wywołać określonego w art. 380

k.p.c. skutku polegającego na zweryfikowaniu postanowienia w części objętej jego pkt. 1, a dotyczącej oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie podziela przyjęte w judykaturze stanowisko, że w środku zaskarżenia wnoszonym przez profesjonalnego pełnomocnika wniosek taki powinien zostać jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez takich pełnomocników treści wprost w nich niewyrażonych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2014 r., II UZ 63/13, LEX nr 1418894; z dnia 19 stycznia 2012 r., IV CZ 109/11, LEX nr 1169154; z dnia 12 lipca 2012 r., I CZ 76/12, LEX nr 1228772).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.